

Izjava deželnega tajništva SSK

Deželno vodstvo Slovenske skupnosti se je sestalo in sprejelo takoj potem, ko se je zvedelo za umor Alda Mora, naslednjo izjavo:

Teroristična skupina Rdečih brigad, ki je dne 16. marca letos v krvavem spopadu sredi Rima ugrabila poslanca in predsednika K.D. Alda Mora, je danes z njegovim zločinskim umorom izpeljala svoj diabolični načrt do kraja.

*Zaman so bili vsi pozivi demokratičnih sil, humanitarnih ustanov in ponižna prošnja samega papeža Pavla VI., naj izpustijo poslanca Mora. Njegovi ugrabitelji so z zaničevanjem sprejeli zadevne predloge in se po 50 dneh navidezne pripravljenosti na pogajanja odločili za zločinski ukrep, s katerim hočejo svojim prikritim in javnim simpatizerjem dokazati, da se je treba proti demokratičnim državnim institucijam posluževati nasilja in terorizma in tako uveljaviti načelo, da namen pcsvečuje sredstva. Se več: svojih pravih namenov sploh nečijo razkriti, kar pomeni, da jim gre v prvi vrsti za preizkušnjo terorističnih me-
tor kot takih, kar jih nedvomno uvršča med prave politične kriminalce.*

Italijansko ljudstvo je skoro dva meseca v strahu in upu pričakovalo izid tega diaboličnega spopada med silami demokratičnega reda in političnim terorizmom. Demokratične politične sile so odločno vztrajale v obrambi republike in njenih zakonov. Tega močnega orožja so se očitno zavedle tudi same Rdeče brigade in zato sklenile tudi fizično uničiti demokratičnega državnika, misleč da bodo s tem omajale demokratične temelje Italijanske republike.

Kot vsi prepričani demokrati, tudi Slovenska skupnost kot demokratična politična predstavnic slovenske manjšine v Furlaniji - Julijski krajini — ki je na lastni koži že izkusila metode nasilja in fizičnih likvidacij svojih najboljših sinov v raznih obdobjih — najodločneje obsoja podlo početje Rdečih brigad, in izraža trdno prepričanje, da bodo sile terorizma in z njim povezane totalitarizma prej ali slej poražene.

Zato poziva vse prebivalstvo, državljane, delavsko in študentsko mladino, naj kljub težki uri preizkušnje ohranijo mirnost in s tem izpričajo svoje demokratično in moralno zavest, ki odklanja vsako nasilje in vse oblike terorizma, in še posebej zločinsko početje Rdečih brigad — kakor se sami nazivajo.

*Neposredno prizadeti stranki KD izraža svoje sožalje in solidarnost ob smrti njene-
ga predsednika poslanca Alda Mora.*

Tajništvo Slovenske skupnosti
v deželi Furlaniji-Julijski krajini

OB NASILNI SMRTI ALDA MORA

ŽRTVOVAL SE JE za zmago demokracije

Aldo Moro je torej mrtev. Njegovi rablji so truplo pripeljali z manjšim avtomobilom v samo rimsko središče in ga pustili v eni tamkajšnjih ozkih in starih ulic, nedaleč od glavnega sedeža Krščanske demokracije in glavnega sedeža komunistične partije. Kravavi atentat z dne 16. marca v ulici Fani v Rimu je torej po več kot 50 dnevih dosegel svoj epilog.

Ko se klanjamo spominu nove žrtve Rdečih brigad in terorizma na splošno, roma naša misel najprej k pokojnikovi družini, ki ji je bil na tako krut način iztrgan njen najdražji. Pokojnikova družina si zares nima kaj očitati, saj je naredila vse, kar je bilo v njeni moči, da se prepreči najhujše. V toažbo pa ji je ahko zavest, da danes z njo globoko sočustvujejo milijoni in milijoni ljudi, tudi taki, ki je prej niso poznali niti po imenu, a so ji danes zelo blizu. S človeškim razumom ne moremo odgovoriti na vprašanje, zakaj in čemu so potrebne tako strahotne preizkušnje, da se globlje izpriča človeška solidarnost. Toda Morova družina je globoko verna in bo v krščanski veri prav gotovo znala najti najboljšo in najpopolnejšo tolažbo.

Z nasilno smrtjo Alda Mora sta italijanski narod in država izgubila državnika in politika, ki se v povojni zgodovini more primerjati le še z Alcidejem De Gasperijem. Njegova k razmišljanju nagnjena narava, njegov do skrajnosti potrpežljivi značaj, njegova navidez vedno boleha postava so ga razlikovali od velike večine italijanskih politikov, ki so običajno temperamentni, eksplozivni. Prav te lastnosti pa so Alda Mora

usposabljal, da je bil predvsem jasnovidec, da je znal predvidevati, kako se bodo dogodki razpletali čez leta in da je zato na te dogodke skušal vplivati in jih po možnosti tudi usmerjati.

Aldo Moro je bil v šestdesetih letih glavni pobudnik leve sredine, ki si je ni zamišljala samo kot neko novo vladno koalicijo ali novo parlamentarno večino, temveč je zanj predstavljala predvsem obliko, ki naj omogoči soudeležbo širokih ljudskih plasti pri neposrednem vodstvu države. Bili so to časi, ko so se še globoko čutile posledice hladne vojne in blokove politike. V lastni stranki je moral tvegati vse, da je prodrla nova politična usmeritev, da je vsa stranka, oziroma njena večina pristala na neposredno sodelovanje s socialisti v vladi. Danes vsi priznavajo da brez Alda Mora ne bi bilo leve sredine, ne bi bilo začetka tistega političnega, družbenega in gospodarskega preobrata, ki je prav gotovo predstavljal mejnik v italijanski povojni politični zgodovini.

Politika leve sredine je seveda z leti pokazala svoje pomanjkljivosti, a ne gre zanikati dejstva, da je prav ta politika odprla nove vizije v celotnem italijanskem političnem življenju, tako v Krščanski demokraciji kot pri socialistih in tudi pri komunistih. Sam Aldo Moro je v nekem svojem govoru v poslanski zbornici še pred kratkim poudaril veljavnost izbir v šestdesetih letih, kar velja tako za notranjo kot za zunanjo politiko. V zunanji politiki danes vsi, s komunisti vred, priznavajo pozitivno vlogo At-
(Dalje na 2. strani)

Napake, ki so pogubile Mora

Zdaj, ko je zadeva Morove ugrabitve tragično zaključena, se spet nujno vsiljuje vprašanje, ali je bilo napravljeno vse, kar je bilo mogoče, da bi pravočasno odkrili brlog, kjer so držali teroristi Mora ujetega, in kako je sploh moglo priti do česa takega. Ljudje se sprašujejo — ne samo v Rimu, ampak vsepovsod, tudi v Trstu — kje so bile tiste napake, ki so to omogočile in posredno pripeljale do tako žalostnega konca uglednega državnika.

Ni dvoma, da je napravil usodno napako že Moro sam, ko se je dal 16. marca

izveči iz svojega avta in se pustil odpeljati brez fizičnega odpora. Res, da so rafali takoj pokosili vseh pet mož njegove straže in da je ena od krogel oprasnila tudi njega po licu, kot je bilo zdaj potrjeno, toda če bi si bil ohranil duhaprisotnost, se oprijel sedeža v avtu, se uprl z nogami v prednji sedež, bi bilo trajalo precej minut, preden bi ga mogli izvleči, a toliko časa teroristi niso imeli na razpolago, kajti med tem bi se bila že pojavila policija ali množica radovednežev. Vso operacijo so mo-
(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 14. maja, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Nediški zvon. 10.15 Vedri zvoki. 10.30 Danes obiščemo Peč. 11.00 Poročila. 11.05 »Črnuh«. Radijska pravljica, napisal Franjo Kumer. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.20 Poslušajmo spet. 14.00 Poročila. 15.00 Nedeljsko popoldne: Sport in glasba. 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 15. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Pevci. 9.30 S kuhinjo po svetu (Ivana Suhadolc). 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Biti ženska. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Poslušali boste. 13.00 Poročila. 13.15 Zbori. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Visoška kronika«. 14.30 Glasba. 15.00 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin). 15.30 Poročila. 16.30 Mladi izvajalci. 17.00 Poročila. 17.05 Simfonični koncert.

: : TOREK, 16. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Glasbena kronika. 9.30 Naši nepoznani znanci (Bruna Pertot). 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Oddaja za otroški vrtec. 10.15 Koncert - vmes (10.35 cca): Pisma Marie Isabelle Marenzi (Ljilja Rehar). 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zborovska glasba. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 »Visoška kronika«. 14.30 Motivi. 15.30 Poročila. 15.5 Top lestvica (Peter Švagelj). 16.30 Čudoviti otroški svet. 17.00 Poročila. 17.05 Simfonični koncert. 17.35 Glasbena panorama. 18.00 Poročila.

: : SREDA, 17. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Lahka glasba. 9.30 Roža mogota (Irena Žerjal). 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole. 11.00 Ljudje in dogodki. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Ljudsko izročilo (Pavle Merku). 12.00 Pojmo po naše. 13.00 Poročila. 13.15 Naši zbori. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 »Visoška kronika«. 14.30 Ključice Trst 31065. 15.30 Poročila. 16.30 Otroci pojo. 17.00 Poročila. 17.05 Mladi izvajalci. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Dogodek v Borštu«. (Marija Petaros).

: : ČETRTEK, 18. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Vam uga-ja jazz. 9.30 Mali oglasi. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole. 11.05 Družina (Lojze Zupančič). 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 »Primorska poje«. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 »Visoška kronika«. 14.30 Evergreeni. 15.30 Poročila. 15.35 Kaj je novega v diskoteki (Aleš Valič). 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.00 Poročila. 17.05 Koncerti. 17.25 Panorama. 18.00 Slovenska književnost. 18.20 Klasični album. 19.00 PoPoročila, okrog 19.15 povezava z rimskim olimpijskim stadionom za zadnjih 20 minut prvega polčasa prijateljske nogometne tekme med Italijo in Jugoslavijo. Po glasbenem premoru ob 20.00 prenos drugega polčasa.

: : PETEK, 19. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Tuji pevci. 9.30 Iz beležnice Borisa Pahorja. 9.35 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.35 Rojstna hiša (Martin Jevnikar). 11.00 Oddaja za srednjo šolo. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Opera. 12.45 Kolikš je star človek. 13.00 Poročila. 13.15 S pevskih revij. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 »Visoška kronika«. 14.30 Veliki izvajalci. 15.30 Poročila. 15.35 Mladi in glasba. 16.30 Otroški vrtljak. 17.00 Poročila. 17.05 Skladatelji.

: : SOBOTA, 20. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Motivi. 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Kulturna rubrika. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Glasba po željah. 18.00 Poročila. 13.15 Pa se sliši, slovenske ljudske pesmi. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 »Visoška kronika«. 14.30 Gremo v kino (Sergij Grmek). 15.00 Tekmujete s Petrom (Peter Cvelbar). 15.30 Poročila. 16.30 Svet okoli nas. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.05 »Celjski grofje«.

Izjava deželnega vodstva mladine Slovenske skupnosti

Tragična vest o podlem umoru italijanskega državnika Alda Mora je vzbudila val ogorčenja, sočutja in zaskrbljenosti tudi med slovensko mladino v naši deželi. Kljub hladnim morilskim metadom Rdečih brigad, ki so pobile Morovo spremstvo, posejale državo z atentati, skušale uničiti podobno ugrabljenca samega, je namreč še živele upanje, da krutost ne bo dosegla takega viška. Umor pa je potrdil mnenje, da so člani morilske tolpe zapisani geslu, da je za dosego ciljev dopustno vsako sredstvo, kot so še danes izjavili zaprti brigadisti v Turinu.

Naklepi proti demokratični ureditvi države so se torej izkazali za široko razpredene, učinkovite in povsem brezobzirne. To predstavlja za Italijo izredno nevarnost v trenutku, ko je itak položaj pereč in eksploziven zaradi gospodarske krize; brezposelnosti, korupcije in nemoči mnogih institucij.

Trdno, za odgovorne težavno, a edino

možno zadržanje vlade in večine strank pa daje upati, da je družba v bistvu zdrava, da ima v sebi moč, da se dvigne, popravi zamude, poveča notranjo pravičnost, izboljša pomanjkljivosti oseb in ustanov, izloči nasilneže in nestrpneže. Zato je zdaj čas, da se dejavna prisotnost, sodločanje in čut odgovornosti za skupne zadeve povečajo, ne pa, da se širi kak preplah in pesimizem.

Odkloniti je treba metode nasilja, logiko moči, maščevalnost, nedemokratične ukrepe, saj je treba začeti prenovo znotraj strank in državnih teles. Država pa se mora tudi braniti, ker je to pogoj, da se ohranita svoboda in demokracija, v katerih je edino mogoče iskati večjo pravičnost in graditi družbo, ki je primerna človeškemu dostojanstvu.

Tudi slovenska mladina ima pri tem svoje odgovornosti. Po šolah, na delovnem mestu, na univerzi, v društvih. Pred nami je tudi izpit demokratične zrelosti — volitve. V tržaški občini prvič neposredno tudi za rajonske sosvete. Tudi pri tem se kaže ljubezen do svobode in pravice: pri požrtvovalnem in težkem delu v korist skupnosti, manjšine, širše družbe.

—o—

Dr. Vratuša - novi predsednik slovenske vlade

Skupščina Socialistične republike Slovenije je v torek, 9. t.m., izvolila za predsednika Milana Kučana, za podpredsednika pa Jožeta Globačnika in Ludvika Goloba. Milan Kučan je tako zamenjal dosedanjega predsednika dr. Marjana Breclja, ki je bil izvoljen v predsedstvo slovenske republike. Za predsednika predsedstva slovenske republike je bil potrjen Sergej Kraigher.

Skupščina je izvolila tudi člane izvršnega sveta ali slovenske vlade. Za predsednika je bil izvoljen dr. Anton Vratuša, ki je bil dozdaj pomočnik zveznega ministra za zunanje zadeve. V vladi je skupno 26 članov. Dr. Anton Vratuša je politik z bogatimi izkušnjami, saj je vrsto let zavzemal odgovorna mesta v beograjski zvezni vladi.

O IZVAJANJU OSIMSKE POGODBE

V torek, 9. t.m., se je začela v Portorožu dvodnevna seja predstavnikov italijanskega in jugoslovanskega zunanjega ministrstva. Razpravljajo o uresničevanju osimskih sporazumov, s posebnim poudarkom na reševanju manjšinskih vprašanj in sodelovanju med državami na kulturnem in znanstvenem področju.

Autopsija bo ugotovila, kako so teroristi postopali z Aldom Morom, predvsem ali so ga tudi fizično mučili. Po truplu sedeč je zelo shujšal. Morda bodo tudi lahko ugotovili, če so v telesu ostanki mamil. Vsekakor je pisal svoja pisma iz brloga Rdečih brigad pod vplivom mamil ali duševno in telesno strt zaradi mučenja

Žrtvoval se je za zmago demokracije

(nadaljevanje s 1. strani)

lantske zveze in Evropske gospodarske skupnosti, v notranji politiki pa je zvestoba političnemu in gospodarskemu pluralizmu nesporna za vse.

Aldo Moro je v zadnjih mesecih svojega življenja ponovno postal glavni pobudnik novega političnega kurza v državi, kot je prišel do izraza s sklenitvijo sporazuma med strankami, ki podpirajo sedanjo Andreottijevo vlado. Če so kdaj prišle do izraza njegove velike pogajalske sposobnosti, se je to v največji meri pokazalo prav pri reševanju zadnje vladne krize. Marsikdo mu je očital, da je pripeljal komuniste v vladno večino, toda tako je ravnal ne samo zaradi parlamentarne aritmetike, temveč predvsem zato, ker je bil prepričan, da bi v specifičnih italijanskih razmerah grozila

demokraciji in njenim institucijam največja nevarnost, če bi ostala v opoziciji stranka, kot KPI, ki je na zadnjih volitvah prejela 34 odstotkov glasov.

Za to svojo zadnjo izbiro, za svojo zadnjo odločitev, ki prav gotovo predstavlja nov mejnik v italijanski politični zgodovini, je moral Aldo Moro plačati najvišjo ceno, žrtvovati je moral svoje življenje.

Toda rdeče brigade in drugi teroristi se bridko motijo, če mislijo, da so s svojim ogabnim zločinom zadali smrten udarec demokraciji. Ta ima zdaj s smrtjo Alda Mora svojega novega mučenika in zlasti svojega vzornika. Prepričani smo namreč, da bo italijanski narod znal iz svoje srede roditi nove voditelje, kot je bil Aldo Moro. V tem vidimo tudi smisel zadnje žrtve terorizma, smisel nasilne smrti predsednika Krščanske demokracije.

Pisma uredništvu:

TLA SE KRČIJO

Odzivam se — če že ne, prvi, pa vsaj upam ne zadnji — na uvodni članek N.L. 4. maja 1978 »Kulturna dezorganizacija ali neodgovornost?« Kakor njega pisec tudi jaz živim v pluralistični družbi, kjer mi nihče ne brani govoriti svobodno, odkrito in po resnici, dokler je v meni pogum in hkrati prepričanje, da imam prav. Skušam se zavedati svojih dolžnosti do časa, rodu in razmer, v katere me je postavila Previdnost, pa tudi odgovornosti pred zgodovino, ki bo vsakoga, ko pride ura, stehtala in sodila.

Vem, kaj je izdajanje v samozaložbi, saj sem štirikrat ubral to pot. Vem, kaj je pisanje po notranjem ukazu, brez misli na honorar. Dolga je moja tozadevna bibliografija. Koliko moči, časa in tudi denarja me je to stalo! Mi je žal? Nasprotno! Čeprav moram reči, da bi mi kakšno pogostejše priznanje ali drobna zahvala dala novega poleta...

Franco Jeza, ki kritično spremlja slovensko kulturno življenje v zamejstvu, je že večkrat opomnil goriško in celovško Mohorjevo družbo, naj bi podjetneje, načrtneje, pogumneje in napredneje (tj. z očmi uprtimi v prihodnost) opravljali svoje poslanstvo. Kdo pa bi se mu v tej želji ne pridružil? Kdo bi hkrati z njim kdaj ne vprašal vodstva ene in druge, ali se dovolj za-

veda svojega pomena in ali dovolj stori za svoj razmah? Kakšne sadove bi npr. lahko prinesel razpis literarne nagrade!

V soboto 6. maja je mons. Jože Jamnik v oddaji »Vera in naš čas« povzel osnovne misli iz poslanice Pavla VI. za »nedeljo družbenih občil«. Upam, da bo besedilo kje objavil. In da se bo pozornost tistih, ki vodijo družbena občila — pri zamejskih Slovencih je to pravzaprav samo tisk — ustavila ob papeževem poudarku, da je uspeh mogoč le, če so uredniki in sprejemalci istega duha: če sodelujejo za iste cilje. Bralci so namreč vedno kritičnejši in zahtevnejši, po starem navite ure pa postajajo nezanesljive in nepriljubne.

Vsak list, vsaka založba je javna ustanova, saj se obrača na javnost, je v njeni službi. Načelo demokratičnosti, ki se nezadržno uveljavlja na vseh področjih življenja, bi moralo obveljati tudi v tisku. Kdor piše z mislijo na objavo, navadno ve, kaj njegov urednik želi. A le-ta, ki se poklicno ukvarja z družbenim občilom, ne bi smel čakati, da ga bo kdo iskal, marveč mi moral biti vesel vsakega novega predloga ali navsota, obenem pa bi sam moral biti sejalec bistrih, časa primernih idej in načinov dela. Le tako bi se med obema ravninama prelivalo rodovitno življenje duha.

Kakšne načrte ima npr. vodstvo GMD za leto? Sredi maja smo. Kako je zasnovalo kalendar 1979? Kaj misli — poleg PSBL — še izdati? Zakaj ta sicer marljiva in zaslužna založba tako malo govori o sebi, kot da bi ji manjkalo vere in poguma? Po kakih vidikih in s kakšnimi merili sestavlja vsakoletno zbirko? Postavljam ta vprašanja (in še mnoga mi silijo pod pero) kot njen sodelavec — a naj bom odkrit: včasih imam občutek nepotrebosti. Odkar se je umaknil Maks Komac in je umrl msgr. Rudolf Klincec, imam vtis, da goriški MD manjka vodilni duh, ki bi znal stopiti v ospredje ter spodbu-

jati, ogrejati in usmerjati ... in darovalce navduševati, da bi tudi zanjo — in prej zanjo kot za marsikaj drugega — segali v žep in ji lajšali delo.

Ker komaj kaj mislimo in storimo, kako prirediti, ogreti in na pero ravezati mladino — in na to mladino nove bračce — se tla pod nami bolj in bolj krčijo. V prevelikem strahu, da bi v koga zadeli — in Slovenci smo navadno občutljivi — a mogoče tudi iz čisto navadne osebne lagodnosti puščamo razmeram in navadam teči dalje. Tisto, kar smo nosili in še dalje znašamo v premalo živo, premalo duhovno shrambo, medtem spozdira inflacija. Za tolažbo nam ostajata šport in narodnozabavna glasba...

Vinko Beličič

Delo deželnega sveta

Deželni svet je ta teden redno nadaljeval z delom, ki se izteka, ker se bližajo volitve. Odbornik za prevoze Cocianni je na teji v torek odgovarjal na svetovalska vprašanja v zvezi z znanim zapletom ob mejnem prehodu na Kokovem v Kanalski dolini, kjer je bil promet zaradi protesta deloma carinikov, deloma avtoprevoznikov dolgo popolnoma ustavljen. Cocianni je poročal o številnih intervencijah, ki jih je opravil za rešitev zapletenega položaja, ki se je medtem pomiril.

Sledila je razprava in odobritev treh zakonskih osnutkov. Prvi govori o poklicnem seznamu kmetovalcev, drugi o prispevkih občinskim upravam in pokrajinam, ki bodo leto znašali 14 milijard lir, tretji o prehodu nekaterih poklicnih šol pod deželno upravo.

V torek popoldne je med svetovalce udarila vest o zločinu v Rimu. Takoj so se sestali načelniki svetovalskih skupin, ki so sklenili v sredo svečano počastiti spomin umorjenega državnika Alda Mora v deželnem svetu, kar so tudi storili.

Objava nekega dokumenta

V slovenskem tržaškem dnevniku sem v soboto, 6. t.m., z zanimanjem bral dokument deželnih tajništva komunistične partije in socialistične stranke ter izvršnega odbora SKGZ o tretjem televizijskem omrežju, ki se tiče tudi slovenskih radijskih in televizijskih oddaj. Imel bi seveda kaj pripomniti k tako kategoričnim trditvam glede vsebine poročil in programov Radia Trst A, zlasti kar zadeva dozdevne ostaline iz časov hladne vojne. Kdor posluša v zadnjih letih to postajo, mora nepristransko ugotoviti, da so nastale bistvene spremembe v tem pogledu.

KPI in PSI imata seveda vso pravico, da v svojem dokumentu objavljata svoje mnenje, vendar se mi zdi zelo čudno, da nista ti dve stranki že zdavnaj naredili red na tej postaji, če sta prepričani, da je dejansko vse tako narobe. Ne smemo namreč pozabiti, da je predsednik Italijanske radiotelevizijske družbe že vrsto let predstavnik socialistične stranke, da je namestnik ravnatelja tretjega omrežja predstavnik komunistične partije, da je v upravnem svetu družbe RAI dobro zastopana komunistična partija in da sta obe stranki primerno zastopani tudi v parlamentarni komisiji za nadzorstvo nad radijsko in televizijsko službo. Spričo takšnega stanja se vprašam, kaj sta ti dve stranki dozdej ukrenili, da se naredi red na Radiu Trst A in ali je bil omenjeni dokument dostavljen tudi vodstvenim organom obeh strank v Rimu, da čimprej ustrezno ukrepata.

Slavko Košuta — Trst

Izšla je sedma številka »Galeba« s pestro vsebino, tako kar zadeva pisane prispevke kot tudi ilustracije. Barvna priloga prikazuje na enem listu osem barvnih fotografij. »Reke na Goriškem«.

PROSTOR MLADIH

Ansambel »Galebi« gostoval v Celovcu

Na povabilo Mohorjevega internata za fante v Celovcu, ki ga vodijo slovenski salezijanci, se je nedavno mudil v Celovcu ansambel »Galebi« z Opčin. Nastopil je v dvorani Marianuma, ki jo je do zadnjega kotička napolnila mladina obeh Mohorjevih domov v Celovcu.

Ravnatelj Štefan Žerdin je zapisal o tem nastopu naslednje: »Čim se je ansambel »Galebi« s petimi fanti in tremi dekletki pojavil na odru in so zadoneli prvi zvoki, je takoj osvojil vse mlade poslušalce. Razpoloženje se je od melodije do melodije stopnjevalo in doseglo pravi val odobravanja v izvedbi Avsenikove pesmi »Veselje, radost, srečo vam želimo«. Vsi mladi poslušalci so igranje in petje spremljali z burnim ritmičnim ploskanjem. Po tem veselem razpoloženju so si mladi Korošci ogledali barvne diapozitive o lepotah našega Triglavskega pogorja, katere je z veliko tenkočutnostjo pripravil Tone Bedenčič. Pridružili so se tako spominu na 200-letnico prvega vzpona na Triglav. Po kratkem odmoru je na oder po-

novno prišel ansambel »Galebi« in tokrat dosegel svoj višek predvsem, ko je izvajal Avsenikov valček »Slovenija, odkod lepota tvoja«. Pevke so pele tako zavzeto, kot da bi hotele na vse mlade poslušalce prenesti svojo ljubezen in občudovanje do domovine. Težko jim je bilo končati. Mladi poslušalci jih niso pustili z odra s svojim ploskanjem.

Po nekajkratnem ponavljanju sta stopila na oder dekle in fant in ob stisku rok izročila ansamblu slovenski sopek s prisrčno zahvalo in željo, da bi se podobni večeri še ponovili. Prijateljsko vzdušje se je nadaljevalo ob pogrneni mizi, kjer je stekla beseda o raznih vprašanjih, ki tarejo mlade Korošce. Po vseh teh doživetjih so besede, izrečene v uvodnem pozdravu, postale še obveznejše. »Vse Slovence v zamejstvu naj vedno tesneje med seboj povezuje skupna skrb, kako izven meja naše lepe Slovenije budno in odločno braniti ter ohranjati našo materinsko besedo, našo ljudsko pesem in našo domačo narodno glasbo.«

Kako je Trst sprejel strašno novico o Morovem umoru

Strašna novica, da so našli Morovo truplo v avtu sredi Rima, ni presenetila tržaške javnosti, saj je bila že več dni pripravljena na tak konec zadeve, vendar ni bila zaradi tega nič manj grozna in boleča. Nekateri so vendarle še upali, da bosta v rdečih brigadistih končno prevladala — če že ne človeškost in usmiljenje — pa vsaj pamet in politični račun, kajti razsodnost bi jim morala povedati, da si ne morejo obetati od okrutnega umora nikake politične koristi. Morali bi bili računati s tem, da jim bo še štiri — in najodurnejši — umor (po umoru petih policistov) v zvezi z Morovo ugrabitvijo povzročil še hujše obsojanje s strani široke javnosti in jih še bolj osamil nasproti narodni skupnosti. Toda zločinci so tako pod vtisom svojih fiksnih idej in obvladovani od svojih morilskih nagonov, da niso bili dostopni za glas razuma in so storili tudi to hudodelstvo.

Novica se je razvedela po Trstu zgodaj popoldne. Kdor je šel po cesti, pa ni še nič vedel, je lahko slišal iz vseh hiš razburjene glasove televizijskih in radijskih napovedovavcev, ki so v izrednih oddajah brali in komentirali prve, še fragmentarne in ne prav natančne vesti. Že po teh glasovih je moral sklepati, kaj se je zgodilo. Novica se je razširila kot blisk in vzbudila poleg občutka groze nad tako ostudnim zločinom tudi splošno obsodbo. Tržačani obeh narodnosti, katerim je fanatizem po ogromni večini tuj, kratkoma ne morejo razumeti, kako je mogoče, da se pojavijo v demokratični

državi, kjer lahko vsakdo svobodno izraža svoje politične ideje, tako v tisku kot v besedi in v javnem političnem delovanju, tipi, ki skušajo uveljavljati svoje politične zamisli, če jih imajo, rajši z zločini, z revolverji, brzostrelkami in bombami, kakor s pravo politično propagando. Ali se obracajo samo na zločince in abnormane tipe, ki jih bolestno razvname le kri? Najbrž.

V znak žalosti in protesta proti morilecem so trgovine in mnogi javni lokali predčasno spustili roloje. Sestala so se deželna vodstva nekaterih strank in objavila izjave, predvsem seveda KD. Tako tudi deželno tajništvo Slovenske skupnosti, katerega izjavo prinašamo na drugem mestu. Skican

je bil tudi deželni odbor, medtem ko so imeli občinski sveti s pokrajinskim vred žalne seje v sredo zvečer. Na torkovi redni seji tržaškega občinskega sveta — zadnji v tej mandatni dobi — je samo župan Spaccini spregovoril v spomin Aldu Moru in spomnil na njegov obisk v Trstu novembra leta 1972. Žalno sejo je imel tržaški občinski svet v sredo zvečer, ko se je v ta namen še poslednjič sestal v tej mandatni dobi.

Delavci v tovarnah so s splošno stavko v večernih urah — trajala je do polnoči — izrazili svoje ogorčenje. Vendar javni promet tokrat — v nasprotju s 16. marcem — zaradi te stavke ni trpel. Imela je bolj premišljen in spokojen značaj, morda iz zavesti ali podzavesti, da se da prevratneže poraziti samo z zbranostjo in rednim nadaljevanjem demokratičnih oblik življenja, ne pa z nepremišljenim in burnim reagiranjem, ki bi povečalo nemir in nered v mestu in državi.

Mešani zbor iz Slovenj Gradca gost v Nabrežini

Prosvetno društvo »Igo Gruden« iz Nabrežine je imelo v nedeljo, 7. t.m., v gosteh mešani pevski zbor z Slovenj Gradca, ki je v nabrežinski dvorani nastopil s koncertom.

Goste je v imenu društva »Igo Gruden« pozdravil Stanko Devetak, ki je med drugim poudaril važnost stikov med Slovenci tostran in onstran državne meje. »Zamejski Slovenci nedvomno pričakujemo oporo s strani matične domovine, še posebej v sedanjih težkih trenutkih, ki jih nedvomno v Italiji občutimo tudi Slovenci. V času, ko pričakujemo zakon o globalni zaščiti, ki bo vsem zamejcem v Italiji zajamčil pravice, ki nam pripadajo, prav gotovo računamo tudi na pomoč iz Slovenije. Prevečkrat smo nasledili obljubam, s katerimi so se stranke obvezovale, da bodo na kakšen način rešile naše probleme, a žal se je iz tega izcimilo zelo malo. Odločno moramo torej zahtevati, kar nam pripada, in to tudi s pomočjo matične domovine.« Približno s temi besedami je Stanko Devetak zaključil svoj pozdrav gostom.

V imenu mešanega zbora iz Slovenj Gradca se je član zbora zahvalil za prijeten sprejem, ki so ga bili deležni že ob prihodu na državno mejo, kjer so jih pričakali predstavniki nabrežinskega društva.

Naj povem, da šteje ta koroški zbor približno petdeset pevcev in da je bil ustanovljen pred dvema letoma. Sestavljajo ga pretežno mladi pevci, ki so program občuteno izvedli. Zbor je zapel petnajst pesmi, po ve-

čini ljudskih. Bile so to predvsem koroške ljudske pesmi, nekaj je bilo tudi partizanskih in tri umetne pesmi. Zbor vodi Franc Leskovar.

Pred nastopom gostov je v pozdrav zapel nekaj pesmi domači moški zbor »Igo Gruden«, ki ga vodi prof. Sergij Radovič.

Prosvetno društvo iz Nabrežine in slovenjgraški zbor sta si ob koncu prijetnega popoldneva tudi izmenjala darila. Treba je še omeniti, da so gosti povabili oba nabrežinska zbora, moškega in dekliškega, da jim vrneta obisk in nastopita v Slovenj Gradcu.

A.L.

—o—

IZLET NA GORENJSKO

Sekcija Slovenske skupnosti iz Devina-Nabrežine prireja 21. maja enodnevni izlet na Gorenjsko. Izletniki si bodo ogledali Škofjo Loko, Kropo, Radovljico, Begunje in Drago ter Blejsko jezero. Cena izleta je 11 tisoč lir. Vpisovanje pri Orlandu Žbogarju, Mariu Kralju in Nevenku Grudnu.

VABILO K SLOVESNOSTI NA ŠOLI PRI SV. ANI

V soboto, 20. maja ob 17. uri bo na osnovni šoli pri Sv. Ani slovesnost ob poimenovanju šole po učiteljici »Marici Gregorič - Stepančič«. Na slovesnost vabi vso javnost odbor za poimenovanje šole.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Recital na besedilo

OTONA ŽUPANČIČA

KAKO JE ZVENELO MOJE SRCE

ob 100-letnici pesnikovega rojstva

Izbor in postavitvena zamisel: Marko Kravos
Režija: Mario Uršič

Interpretacija: Bogdana Bratuž, Anton Petje, Aleš Valič.

v petek, 12. maja ob 12.15 - pri SV. IVANU (Trgovska šola) - ob 20.30 na PROSEKU (dvorana prosvetnega društva)

v ponedeljek, 15. maja ob 12.15 - pri SV. IVANU (Učiteljske)

v torek, 16. maja ob 12.20 - pri SV. JAKOBU (nižja srednja šola)

Srečanje v Dolini

V torek je bilo srečanje med učenci obalne interesne skupnosti s Koprškega in učenci dolinskih in miljskih ravnateljstev. Goste je zjutraj v Miljah sprejel župan Bordon. Obiskali so nato Rižarno in miramarski park. Po kosilu v Dijaškem domu »Srečko Kosovel« v Trstu je bilo uradno srečanje v gledališču »France Prešeren« v Boljuncu. Sprejel jih je tudi doinski župan Svab. Nato je bil izlet v Glinščico, zvečer pa so se v Dolini udeležili podiranja »maja«.

Običaj podiranja »maja« se je pričel z nastopom domače godbe na pihala. Zadnjič letos se je nato oglasila značilna pesem »Eno drevce mi je zraslo«, nakar so na veliko zabavo mladeža in radovednosti odraslih podrli letošnji maj. Takoj zatem so se številni otroci zakadili na vejo češnje, ki je bila bogato obložena s pomarančami in kolači.

BRODOLOM POD KRIŽEM

Pred kriško obalo se je potopil v torek 14-metrski ribiški čoln, pri čemer je izgubil življenje 56-letni Tržačan Aroldo Bettoso. Z lastnikoma golna Gianpaolom Mancusom in Giovannijem De Grassijem je bil na ribolovu. S čolnom so vlekli mreže, ki so bile zelo težke. Nenadoma so se jeklene vezi, na katere so bile pripete mreže, premaknile proti levi strani. Čoln, ki je bil že tako obtežen,

je izgubil ravnotežje in se prevrnil. Preiskovalci domnevajo, da je kak potopljen predmet zaustavil mrežo. Trije brodolomci so ostali več ur v vodi, dokler jih ni slučajno rešil vlačilec Cyclops. Za Arolda Bettosa pa ni bilo več pomoči, saj je izdihnil, še preden je vlačilec dosegel kopno. Ostala dva ribiča sta se le za kratek čas popravljala v bolnišnici.

Po konferenci v Vidmu

Konferenca o etnično jezikovnih skupinah, ki se je končala v soboto zvečer v Vidmu in ki jo je priredila videmska pokrajinska uprava, je bila prav gotovo pomemben dogodek za celotno slovensko narodnostno skupnost v Italiji. Naravnost izrednega, rekli bi celo zgodovinskega pomena pa je bila za tisti del slovenskega ljudstva, ki živi v videmski pokrajini, se pravi za Benečane, Rezijane in Slovence v Kanalski dolini. Zakaj? Po našem mnenju predvsem zato, ker predstavlja mejnik v odnosih med italijansko oziroma furlansko večino ter tamkajšnjo slovensko manjšino in ker so Beneški Slovenci ter Slovenci iz Kanalske doline imeli — verjetno prvič v zgodovini — priložnost, da pred tako kvalificiranim forumom, kot je bila konferenca, nastopijo kot enakopraven dejavnik, kot enakopraven subjekt.

Kar zadeva odnose med večino in manjšino v videmski pokrajini, je treba opozoriti, kako so še pred nekaj leti vladajoči krogi v videmski pokrajini in tudi zunaj nje soglasno zatrjevali, da slovenskega manjšinskega vprašanja v videmski pokrajini sploh ni, češ da tam kratkomalo ne obstaja slovensko ljudstvo. Kasneje so isti krogi nekoliko spremenili svoje stališče in začeli priznavati, da na primer v Nadiških dolinah sicer živi ljudstvo, ki govori neko staro slovensko ali celo samo neko »slovansko« narečje, a ki nima ničesar skupnega s Slovenci na Tržaškem in Goriškem, kaj šele s Slovenci onstran državne meje.

V zvezi s takšnim modrovanjem je zanimivo, da si na konferenci ni nihče upal odkrito zagovarjati obstoja nekakšnih Vindisarjev tudi na področju videmske pokrajine, čeprav ne gre zamolčati nekaterih poskusov, ki so prikrito prišli na dan v nekaterih posegih in tudi v kakem uradnem poročilu. Toda to so bili le prikriti poskusi, ki niso prav v ničemer omajali splošnega prepričanja, da sestavljajo vsi Slovenci v Italiji eno samo enoto in da je vsem treba priznati enake pravice in enotno zakonsko zaščito. Prav zato menimo, da upravičeno govorimo tudi o mejniku v odnosih med itali-

jansko, oziroma furlansko večino in slovensko manjšino v videmski pokrajini.

Beneški Slovenci in Slovenci iz Kanalske doline so na konferenci — kot smo že omenili — nastopili kot enakopraven dejavnik, kot enakopraven subjekt. S ponosom in zadovoljstvom lahko ugotovimo, da so se naša kulturna društva, beneškoslovenski duhovniki in drugi izobraženci na to konferenco temeljito pripravili, saj so zbrali ogromno dragocenega gradiva in ga tudi v zares dostojni obliki predstavili konferenci, kar ne priča samo o resnosti dela ter o veliki požrtvovalnosti posameznikov in skupin, temveč zelo zgovorno tudi dokazuje prisotnost in zlasti življenjskost slovenskega ljudstva v Benečiji, Režiji ter Kanalski dolini, ki od države in njenih organov zahteva priznanje svojih najosnovnejših narodnih pra-

vic, kar je hkrati prvi pogoj tudi za odpravo družbenih in gospodarskih ovir, ki danes ne ogrožajo samo njegovega nadaljnje- ga razvoja, temveč celo sam njegov obstoj. Gradivo, ki so ga naši ljudje predstavili in obrazložili na konferenci, vsebuje seveda obtožbe na račun tistih, ki so odgovorni za sedanje naravnost nemogoče stanje, a vsebuje hkrati stvarne predloge za odpravo krivic in za pravično rešitev številnih perečih ter aktualnih problemov. Gre torej za zelo dostojen, stvaren in resen pristop, ki prav gotovo dela čast našim bratom v videmski pokrajini.

Kot vemo, je ta konferenca imela težak porod. Če so jo tolikokrat odložili, potem ko je pred dvema letoma padel v videmskem pokrajinskem svetu sklep o njenem sklicanju, prav gotovo to ni bila le posledica potreba, ki je 6. maja leta 1976 tako strahotno prizadel veliko področje na Videmskem. Menimo pa, da je bila ta konferenca ven-

(Dalje na 7. strani)

Čedadski evangelij s seznamom slovenskega plemstva iz 9. in 10. stoletja

V zvezi z videmsko konferenco o etnično-jezikovnih skupnostih v Furlaniji naj opozorimo tokrat na dokument, ki ima ali bi vsaj moral imeti veliko važnost v zgodovini Slovencev in posebej še slovenske manjšine v naši deželi s posebnim ozirom na Furlanijo in Slovensko Benečijo. To je takoimenovani čedadski evangelij, ki ga hranijo v čedadskem mestnem muzeju in izvira iz petega ali šestega stoletja. Napisan je seveda v latinščini, toda na njegov rob so menihi v devetem in desetem stoletju zapisovali imena imenitnejših romarjev, ki so prihajali v cerkev in samostan, kjer so hranili evangelij. To je bilo najbrž v Štivanu oziroma Devinu, kjer je moralo biti tedaj pomembno cerkveno središče za Slovence pod cerkveno oblastjo oglejskega patriarha, to je za vse Slovence južno od Drave. Devin so tedaj imenovali kraje, kjer so pokristjanjevali oziroma krščevali Slovence, Slova- ke in polabske Slované.

Vendar ni dvoma, da so prihajali v Devin tudi slovenski romarji iz dežel severno od Drave, to je iz srednje in severne Karantanije ter iz slovenske Panonske države. To- ko najdemo npr. na robovih evangelija zapisana imena panonskih slovenskih knezov Pribine in Koclja ter njunih družin in nekaterih njunih velikašev, pa tudi imena raznih drugih tudi iz zgodovinskih dokumentov izpričanih slovenskih grofov in vojvod iz Karantanije. Kako znamenita je bila tista božja pot, dokazuje dejstvo, da jo je obiskal tudi bolgarski kralj Mihael z vso svojo obširno družino.

Vseh slovesnih imen v evangeliju je okrog 280, od tega skoraj tretjina žensk pa tudi nekaj otrok, kar kaže, da so romali slovenski plemenitaši in svobodnjaki v Devin z družinami. Menihi so seveda vpisovali v dragoceni starodavni evangelij samo najimenitnejše, romarje, ki so jim prinesli tudi bogata darila. Tako lahko z vso gotovostjo trdimo, da nam je ohranjenih v čedadskem evangeliju — čedadski se imenuje zdaj zato, ker ga hranijo v Čedadu — okrog 280 imen najuglednejših Slovencev iz druge polovice devetega in prve polovice desetega stoletja. To je pravi »Gotha« (seznam plemstva) tedanjega višjega slovenskega plemstva, ki odločno zanika trditve, da Slovenci tedaj nismo več imeli svojega plemstva. Obratno, ravno po čedadskem evangeliju se da sklepati, da je bila tedaj še velika večina plemstva v slovenskih deželah tudi narodnostno in po svoji politično-narodni zavesti slovenska, kar dokazujejo tudi njihova lepa slovenska imena, čeprav med njimi tudi ne manjka nemških. Vendar se po tem ne more sklepati, da so bili tisti plemiči Nemci, kajti nemška krstna imena so bila vedno razširjena tudi med Slovenci, kot so tudi danes.

Žal pa čedadski evangelij dozdej v slovenskem zgodovinopisju ni bil deležen tiste pozornosti, kot bi jo zaslužil, moda zato,

(Dalje na 6. strani)

Zaključil se je osmi mednarodni sejem »Espomego '78«

V Gorici se je v nedeljo zaključil osmi mednarodni sejem ESPOMEGO. V desetih dneh je razstavišče obiskalo kakih 50 tisoč ljudi. Med obiskovalci je bilo tudi mnogo tujih gospodarstvenikov.

V prejšnjih dneh si je sejem ogledalo več uradnih tujih delegacij. Važni so bili zlasti obiski odposlanstev iz Avstrije, Romunije, Jugoslavije in Madžarske, ki so imela razgovore s predstavniki goriške trgovinske zbornice in raznih goriških podjetij. V goriškem Avditoriju je bilo v nedeljo srečanje, na katerem so razpravljali o avtoprevozništvu.

Na srečanju so obširno razpravljali o carinskih problemih in o hudih težavah, ki nastajajo na mejnih prehodih, kjer ni dovolj

carinikov. Kot znano, je bil prejšnje dni prekinjen promet na mejnem prehodu pri Kokočnem, saj so proti stanju, ki je danes značilno za italijansko carino na tem mejnem avstrijsko-italijanskem prehodu, odločno protestirali kamionisti. Deželni odbornik za prevoze Cocianni je v svojem posegu poudaril, da bi bilo treba čimprej prilagoditi carinske strukture sedanjim potrebam, tako da se carinam zagotovita učinkovitost in funkcionalnost. Odbornik Cocianni je omenil tudi naloge tovornih postajališč ter načrte za okrepitev glavnih prometnih žil v deželi. V razpravo so med drugimi posegli deželni predsednik Zveze obrtnikov Ciani, poslanci Marocco, Santuz, Cuffaro in Baccicchi ter mnogi izvedenci.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

KAHLIL GIBRAN: »PREROK«

Zdaj smo se že kar navadili na to, da izdajajo knjige ali bolje rečeno brošure krščanske vsebine v Sloveniji razne župnije, meniški redovi in posamezniki namesto založb. Katoliški založb namreč ni, če izvzamemo Mohorjevo družbo v Celju. Tako nas nič preveč ne začudi, da se je uvrstila med župnije, ki so že kaj založile, tudi župnija oziroma župnijski urad Sv. Magdale ne v Mariboru. Založil je namreč prevod knjige »Prerok« Kahlila Gibrana. Prevedel jo je Lojze Bratina, ki je znan iz raznih drugih publikacij, ki izhajajo na Slovenskem.

Gre za drobno knjigo na 92 straneh, katere izvirnik je bil napisan v angleščini. Avtor — Kahlil Gibran — je libanonski Maronit, ki pa je preživel večino svojega življenja v Združenih državah in v Franciji. Kot pesnik je pisal v arabsščini, vendar je svoje stvari sam prevajal v angleščino in lahko veljajo torej tudi angleške verzije za izvirnike. To velja tudi za knjigo »The Prophet«, t.j. Prerok, ki je izšla zdaj v čedni tiskarski opremi v slovenščini.

To je pesniška knjiga, hkrati pa tudi knjiga modrosti. Kahlil Gibran je strnil v njej svojo življenjsko filozofijo in svoje pojmovanje življenja v obliki kratkih glos v izbranem jeziku, vendar v preprostem slogu, tako da je ta modrost in lepota dostopna vsem. In to je najbrž pripravilo prevajavca Bratina do tega, da je skušal ta zaklad življenjske modrosti in lepote napraviti dostopnega slovenskim bralcem. Avtor je položil to modrost v usta davnemu preroku Almustafu, ki se mora posloviti od mesta Orfalese, kjer je dvanajst let čakal na ladjo, ki naj bi ga odpeljala nazaj v njegovo domovino. Toda v tistih dolgih letih so mu tamkajšnji ljudje in pokrajina prirasli k srcu, z njimi vred zapušča tudi del samega sebe, svojega lastnega življenja. Mestna prerokinja ga v imenu ljudstva zaprosi, naj jim spregovori pred odhodom, češ: »Globoko je tvoje hrepenenje po deželi tvojih

spominov in domačiji gorečih želja; naša ljubezen te noče vezati in naše potrebe naj ti na pot ne stavljajo preprek. Vendar si želimo, preden nas zapustiš, da nam spregovoriš in nam daš od svoje resnice. In mi jo bomo izročili svojim otrokom, oni sami pa svojim otrokom, da se nikdar ne bo izgubila. Samoten si bedel v naših dneh, in buden si poslušal jok in smeh v naših sanjah. Zdaj nas torej razodeni nam samim, povej nam vse, kar ti je bilo razkritega od tega, kar biva med rojstvom in smrtjo.«

On jim je odgovoril: »Ljudje iz Orfalese, o čem naj vam govorim, če ne o tem, kar zdaj vznemirja vaše duše?« In tako jim je spregovoril o ljubezni, zakonu, otrokih, o daru, o jedi in pijači, o delu, radosti in žalosti, hišah, oblekah, nakupu in prodaji, zločinu in kazni, o postavi, svobodi, razumu in strasti, bolečini o spoznanju samega sebe, vzgoji, prijateljstvu, o besedi, času, o dobrem in zlu o molitvi ugodju, lepoti.

Prevod skuša s poštenim trudom podati vso to modrost in vso lepoto izvirnika v slovenščini in največkrat se mu to kar dobro posreči. Knjiga je tako odprla Slovincem okence tudi na tako neznano polje, kot je maronitska in sploh arabska literatura.

ČEDADSKI EVANGELIJ S SEZNAMOM SLOVENSKEGA PLEMSTVA IZ 9. IN 10. STOLETJA

(nadaljevanje s 5. strani)

ker je bil zgodovinarjem preveč od rok — v čedadskem muzeju, ki je skoro vedno zaprt, je namreč težko dostopen — delno pa tudi zato, ker se niso zavedali, da so bila imena v njem predvsem plemiška imena, in so bili preveč pod vplivom nemškega in italijanskega zgodovinarstva, ki iz šovinističnih razlogov (to velja posebno za nemško zgodovinarstvo) nista posvečali temu evangeliju nobene pozornosti. Dobro bi bilo, če bi začeli slovenski starši, vsaj na Primorskem, spet dajati svojim otrokom lepa slovenska imena iz čedadkega evangelija, da bi s tem počastili tudi ta starodavni zgodovinski spomenik iz Devina oziroma Štivana.

V prihodnjih številkah bomo začeli zato objavljati seznam najlepših imen iz čedadkega evangelija.

Izšla je 4. številka »Mladike«. Začenja se z intervjujem z dr. Andrejem Bratužem, predsednikom Slovenske skupnosti, v zvezi z bližnjimi upravnimi volitvami in ostalo politično dejavnostjo stranke. Nadaljuje se dnevnik Lada Piščanca »V zelenih daljavah božje bodočnosti«. Dnevnik nas vedno bolj preseneča zaradi skro skrivnostne duhovne globine in zrelosti tega mladega fanta. V tem je nekaj mističnega. Obenem se polasča človeka žalost, da Piščanc ni mogel postati tisto, kar bi lahko bil postal, če bi mu bilo dano dalje časa živeti — ne zase, ampak za svoj narod in za primorsko ljudstvo. Če bi bil ostal živ, bi imeli danes verjetno v njem še enega močnega primorskega pisatelja in intelektualca, poleg Pahorja, Rebula in nekaterih drugih. Tašo pa mu je bila usojena enaka zgodnja smrt kot Stankotu Vuku, ki je bil prav tako velik up slovenske literature na Primorskem.

Naj omenimo najprej še druge leposlovne prispevke v tej številki. To je novela Zorke Matozar »Matejko«, zgodba izdane ljubezni, še ne-

koliko krhka in začetniška, ter pesmi Lučke Nadrah, Vladimira Kosa in Jožeta Lovrenčiča ml.

Kriza slovenskega leposlovja, posebno še pripovedništva, se tako odraža tudi v Mladiki, enako kot v vseh drugih slovenskih revijah in v izdajah slovenskih založb. Ta pojav bi morda zaslužil kake podrobnejše osvetlitve in poskušane razlage, kajti nedvomno se skriva za tem kak globlji družbeni ali duhovni vzrok.

Jožko Šavli nadaljuje serijo svojih zelo zanimivih etnografskih člankov s spisom »Senožet na Tolminskem«; s temi spisi prispeva ne le k slovenski etnografiji, ampak tudi k zakladnici slovenskega jezika — glede na veliko število starih ljudskih izrazov in pojmov, ki jih najdemo v njih — veliko več, kot se to morda danes zdi, kajti prišel bo čas in morda kmalu, ko se bo moral slovenski jezik nujno povrniti nazaj na svoje izhodišče in si spet nabrati moči iz starega ljudskega jezika, če ne bo hotel umreti. Martin Jevnikar nadaljuje razpravo o zamejski in zdromski literaturi, objavil pa je tudi zapis o nekdanji reviji Stvarnost oziroma o zbornikih Stvarnost in svoboda. Ivo Jevnikar nadaljuje zapiske »Drobci iz manjšinskega sveta«, Tomaž Simčič piše o koncertni sezoni Glasbene Matice v Trstu, Maks Šah o šolski reformi, Bruna Pertot pa o česnu in to zelo zanimivo. Poleg tega prinaša revija še mnogo krajših stvari, pogrešamo pa močnejši članek o problemih družbenega značaja.

—0—

DRUŠTVO SLOVENSКИH IZOBRAZENECV
v Trstu

vabi na

SREČANJE Z BENEŠKIMI SLOVENCMI OB
KONCU KONFERENCE O MANJŠINAH
V VIDMU

v ponedeljek, 15. maja, ob 20.15 v Peterlinovi
dvorani, ulica Donizetti 3

Odbor društva obenem sporoča, da bo prihodnjega 4. junija enodnevni izlet v Kostanjevico na Dolenjskem. Izlet bo z avtobusom, podrobnosti pa bomo še javili.

»Cerkev v sedanjem svetu« v slabšem tonu

Zadnja, 3.-4. številka revije »Cerkev v sedanjem svetu« je posvečena temi »Duhovni položaj poslušalca in oznanjevanje«. To temo obravnava — kot vsako temo, na katero so ubrane posamezne številke — večje število sodelavcev. Uvodnik pod naslovom »Jim dajemo kruh ali kamen?« je napisal Miha Žužek. V njem na kratko nakazuje važnost oznanjevanja evangelija, to je nedeljske pridige, pri čemer: mimogrede opozori tudi na neko značilnost slovenščine in na personalistično usmeritev slovenskega čutenja, ki se izraža tudi v slovenskem jeziku, »Če govorim 15 minut, to zame ni veliko«, piše Žužek. »Če me pa poslušajo 200 ljudi, mi dajo na razpolago svojih 3000 minut ali 50 ur — od katerih je odvisna duhovna podoba prihodnjega tedna«. Jože Vidrih je objavil razmišljanje »Kristus je prišel reševati človeka, ne sistem res-

nic«, ki pa zahtevnejšega oziroma bolj kritičnega bralca ne zadovolji oziroma celo vznevolji zaradi idejne primitivnosti.

Bravca nervira pri njem tudi tista grda napaka v sodobnem slovenskem publicističnem pisanju, prevzeta iz srbohrvaške publicistike, da skuša z eno besedo izraziti dva pojma tako, da vtakne en zlog v oklepaj, npr. (ne)prisotnost, tako da naj bi se beseda brala hkrati kot neprisotnost in prisotnost. Temu bi lahko rekli že jezikovna nemarnost, ki je ne bi pričakovali v tako resni reviji.

Take stvari bravca vznevoljijo, da potem z manjšo pozornostjo bere sestavke drugih sodelavcev, čeprav so nekateri kvalitetni. Njihovi avtorji so Miha Žužek, Rafko Lešnik, Lojze Šuštar, Jakob Laura, Jože Vesenjaki in drugi.

Napake, ki so pogubile Mora

(nadaljevanje s 1. strani)

rali opraviti v malo minutah. A tudi če bi se jim bilo posrečilo po daljšem trudu izvlači Mora iz avta — za to bi bilo potrebnih več mož — bi se jim bil še vedno lahko upiral tako, da bi se bil vrgel na tla in se branil z vsemi štirimi pred tem, da bi ga zvezli v avto ugrabiteljev. Odraslega človeka, ki je še pri moči — in Moro je bil star komaj 61 let — je nemogoče tako lahko obvladati in odpeljati, če je odločen, da se brani. Morda bi ga bili ustrelili, toda s tem bi si bil prihranil muke, državi, svoji stranki in zlasti tudi svoji družini pa velike dileme in trpljenje. Prva zapoved vseh politikov, ki so v nevarnosti ugrabitve, je odločna samoobramba. Morali bi se vedno čutiti kot na bojni poziciji. Potrebno bi bilo, da bi hodili v taki situaciji, kot je danes, oboženi.

Druga, še hujša napaka je bila v neacionalni uporabi stražarjev. Stlačiti pet stražarjev v dva avta je pomenilo onemogočiti učinkovito obrambo, kajti stražniki so bili ujetniki lastnih avtov. Iz njih niso imeli ne pregleda nad okolico in situacijo, ko je nastopila nevarnost, ne možnosti nagega gibanja in streljanja. Samo eden je izvil revolver, preden je bil sam zadet. Zadostovalo bi bilo manjše spremstvo, a pravilno porazdeljeno, na motornih kolesih daje spredaj in zadaj, tako da bi bili morali napasti teroristi vsaj na treh krajih, če bi bili hoteli eliminirati vse stražarje. Toda ti bi bili na motornih kolesih veliko gbljivejši in naglejši, imeli bi pregled nad situacijo in skoraj gotovo bi bil ostal vsaj eden, sprednji ali zadnji, ki bi bil lahko zasledoval ugrabitelje na motornem kolesu. Italijanska policija bi bila morala izvlači koristen nauk iz Schleyerjeve ugrabitve, kjer se je zgodilo isto: stražarji so bili koncentrirani izključno okrog Schleyerjeve osebe in tako so jih lahko teroristi nemoteno pokosili. Nemška policija je bila zaradi tega deležna kritike, toda očitno ta ni dosegla Rima. Tam so bili stražarji bolj Morova častna straža kot vojaki v njegovo obrambo; niso bili moderno izvežbani in opremljeni v ta namen. Njihove neučinkovitosti je bila seveda kriva komanda, ne oni sami.

Po vsej verjetnosti je bila napravljena huda napaka — ali veriga napak — tudi pri iskanju teroristov. Za nekatere teh napak vemo, npr. malomarnost pri preiska-

vah stanovanj, kot npr. v Via Gradoli. V iskanju ni bilo sistematičnosti, načrtnosti, doslednosti. Bilo je mahanje v prazno, bolj teatraličnost (s cestnimi bloki) kot učinkovitost. Nikdar nismo slišali, da bi bil skušal kdo rekonstruirati pot avtov, ki so odpeljali Mora (ker niso bili duhovi, jih je moral kdo videti, vsaj pred semaforji z rdečo lučjo). Nihče ni sistematično pregledal garaž v tistem delu mesta, kajti najbolj verjetno so izginili v kako garažo: Nismo slišali o kakih sistematičnih pregledih vil z vrtovi ali katakomb, kjer lahko najde zatočišče na stotine teroristov, če si izkopljejo poseben vhod oz. izhod. So bile res preiskane vse osamljene hiše v rimskih predmestjih in na bližnji morski obali? Nič nismo slišali o tem.

Kaže, da so se zanašali samo na cestne bloke, ki pa so bili površni in se jim je bilo možno izogniti. Po vsej verjetnosti pa je bil Moro zaprt v Rimu samem, ali v podzemlju kake garaže, v kaki morda neobljudeni vili z obsitnim vtom, katere lastniki se mude kje v tujini. Na roko je šel teroristom pri tem morda kak hišnik, lahko tudi tujec. To bi se dalo sklepati po oprani Morovi srajci. Ni verjetno, da bi bili opravili rablji Rdečih brigad svoj grozni posel kje na prostem, kjer bi jih bil mogel kdo presenetiti ali slišati strela. To se je moralo zgoditi v kakem zaprtem, a dovolj obširnem prostoru, morda s skrivnim vhom. Tam so Mora tudi ubili in ga nato odvezli po nekem vrtu, verjetno ne negovanem, v avto. Ni verjetno, da bi bili z mrličem v avtu tvegali iz okolice vožnjo v mesto, ker bi bili lahko zadeli ob kak policijski blok.

UMRLI SO ČASTNO

(Poseben dopis)

Ob 35. obletnici usmrtitve selskih žrtev nacizma je bila na Dunaju preteklo soboto, dne 22. aprila velika spominska svečanost, ki se je je udeležilo nad štiristo Slovencev pa tudi večje število njihovih avstrijskih prijateljev. Slovenci iz znanih koroških krajev so se pripeljali na Dunaj s tremi avtobusi, vendar so se tudi na Dunaju živeči Slovenci še posebno polnoštevilno udeležili velike spominske svečanosti. Ta se je začela ob enih popoldne s spominsko mašo v slovenskem jeziku v cerkvi Svete Trojice v osmem dunajskem okraju. Sveto mašo je daroval mladi kaplan mag. s Plešivca Ivan Olip, ki je z lepim in pretresljivim nagovorom ganil srca vseh prisotnih. Takoj po maši, ob dveh popoldne, je sledilo polaganje vencev v spominskem prostoru za žrtve nacizma na Dunaju, ki se nahaja na Deželnem sodišču za kazenske zadeve, kjer so bile leta 1943, selske žrtve tudi na smrt obsojene in 29. aprila obglavljene.

Glavna spominska svečanost s prazničnim sporedom pa je sledila nato v prostorni dvorani hiše Alberta Schweitzerja v 9. okraju, kjer so se med petjem cerkvenega zbora »Planina« iz Sel pod vodstvom Mire Oraže in Franca Čertova ter recitacijami članov Kluba slovenskih studentov na Dunaju, ki so recitali pretresljive odlomke iz sodbe proti selskim žrtvam, sledili slavnost-

ni nagovori. Kot prvi je spregovoril in obudil spomin na trpljenje zavednih koroških Slovencev v drugi svetovni vojni dr. Matevž Grilc, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev. Njemu je sledil nagovor dr. Franca Zwittra, predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, ki je prikladal v spomin nekatera še nerešena vprašanja v položaju koroških Slovencev v odnosu do člena 7. avstrijske državne pogodbe. Kot zadnji govornik na tej veliki spominski svečanosti je nastopil avstrijski zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger, ki se je v svojem humano uglašnem nagovoru dotaknil nekdanje nacistične obsodbe, po kateri je bila obsojenim žrtvam »vzeta vsaka čast in človeška vrednost.« Z izbranimi besedami je slovesno poudaril, da je bila nasilna smrt teh nedolžnih žrtev nacizma častna in bo častna vedno ostala. Tudi te žrtve so bile del vsesplošnega odpora proti nacizmu in njegovemu prizadevanju za uničenje Avstrije kot samostojne države, torej so se tudi te žrtve bojevale za nov boljši svet, t.j. tudi za novo Avstrijo. Predsednik dr. Kirchschläger se je pokojnikom zahvalil za njihovo veliko žrtve, sorodnikom pa izrazil svoje sožalje v imenu nove Avstrijske republike in poudaril svoje prepričanje, da se kaj takega v Avstriji ne bo nikoli več ponovilo, nasprotno, še več, odnosi med slovensko manjšino in avstrijsko nemško govorjo večino se približujejo novim, boljšim rešitvam in razrešitvam.

Po spominski svečanosti se je zvezni predsednik še dolgo zadržal v prijaznem pogovoru z navzočimi koroškimi Slovenci pri skupni zakuski. Vse svečanosti v zvezi z žalostnim jubilejem je spremljala učinkovito opremljena dokumentacijska brošura *Sämtlich Slowenen*, ki jo je prav za to priložnost izdal Slovenski informacijski center v Celovcu, v redakciji inž. Franca Kattnigga. Z njenih strani na črnem papirju vse žive Slovence pozdravljajo obrazi trinajstih smrtnih žrtev, katerim je bila posvečena ta velika spominska svečanost na Dunaju in kličejo k miroljubnemu reševanju še preostalih perečih problemov slovenske manjšine na Koroškem.

Milena Merlak

Po konferenci v Vidmu

Nadaljevanje s 5 strani)

darle sklicana še ob pravem času, če pomislimo, da je delo posebne vladne komisije, ki ima nalogo, da pripravi besedilo zakonskega osnutka za zaščito slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, nekako obtičalo na mrtvi točki prav zaradi Slovencev v videmski pokrajini spričo teorije, ki jo zakrknjeno zagovarjajo določeni krogi in o kateri smo govorili v začetku.

Nastopi na konferenci in gradivo, ki so ga pripravila naša društva in posamezniki, pa bi morali razpršiti še zadnje dvome, po-

mesti z lažnimi teorijami in z zavestnim izkrivljanjem dejstev, da bi se končno uresničilo to, kar slovensko ljudstvo od države upravičeno pričakuje, se pravi takšno zakonsko zaščito, ki naj skupno s priznanjem najosnovnejših narodnih pravic omogoči tudi izboljšanje socialnega in gospodarskega stanja, kar je pogoj za njegov obstoj in vsestransko omikani razvoj. To ni samo v skladu s pričakovanji slovenske narodnostne skupnosti v videmski pokrajini, temveč tudi v interesu italijanske republike kot take ter v interesu miru, sožitja in sodelovanja v tem predelu Evrope.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 2 OOOOO

Nekdo je stal čisto v kotu in je nekaj sklenil, to je bil Edevart. — Ko se je godec za vse zahvalil, je zadel lajno na hrbet in odkrevsal. »Bog z vami!« so klicali za njim. Otožne oči so ga spremljale, dokler ga je bilo videti. Edevart pa se je nekoliko zadaj plazil za njim.

Ko je mož dospel v gozd, se je s svojim bremenom počasi okrenil in zagledal Edevarta.

»Kam greš?« je vprašal.

»Nikamor,« je odgovoril Edevart.

»Nikamor? Tako?«

Edevart je rekel: »Pomagal vam bom proti vašemu tovarišu.«

»Pomagal? Ne.«

»Vse kosti mu bom polomil.«

Na to se je možak nasmehljaj: »Tovariš strašno močan. Madžar, velik vojaški narod, bode z nožem.«

Edevarta se ni prijelo, stopil je mimo moža in hodil pred njim.

»Bedak — bedak!« je zavpil mož mahoma razjarjen. »Pojdi domov! Kaj hočeš tu?«

In zdajci je stopil nenadoma drugi mož izza brinja, tovariš, pokazal se je v vsi svoji postavi. Najprej je pregledal položaj. Nato je nekaj vprašal in godec je odgovoril. Oba sta se zasmejala.

Edevart se je ustavil in strmел vanju. Oger je stopil bojevito naprej; to edino ne bi bilo ostrašilo prismuknjene fanta, ali zdaj je odložil tudi godec svojo lajno in ga preté nagovoril. Kaj naj vse to pomeni? Edevartova glava ni bila vajena delati z nejasnimi stvarmi. Fant ni bil nič kaj prida ne za čitanje ne za računstvo, a imel je čvrste pesti in, kadar se je razvnel, tudi neustrašen pogum. Zdaj je stopil nazaj.

Tujca se nista brigala zanj, temveč sta ga pustila, kjer je stal. Godec je vzel malo snega ter si omival rdečo kri z lica, tovariš mu je pri tem kazal mesto, kje naj pere. Nato sta odprla predal v lajni ter štela denar, tudi nogavice so prišle na dan ter izginile v Ogrovo vrečo.

Nato je godec zopet zadel svoje breme na hrbet, in oba sta pokimala Edevartu ter odrinila proti severu v bližnji kraj.

Edevart ni tudi zdaj razumel vedenja obeh tujcev nič bolje kot prej, postal je ves krotak. Ko se mu je naposled zasvitalo, da sta ga menda imela za norca, je naglo segel v sneg ter zgnel kepo, ko pa je bila pripravna in trda, jo je spustil, da je obležala v snegu.

Kar drug je bil, ko je prišel domov, nekoliko poparjen, sam sebi odveč, malosrčen. Stopil je k malčiči, ki je še vedno iskala po snegu, ter vprašal: »Kaj še nisi našla gumba?«

»Ne še,« je rekla.

»Nič ne maraj.«

Na to deklica ni odgovorila, temveč je iskala dalje.

Edevart je bil slab pri knjigah in v šoli mu je klavrna predla, zato pa je imel precej naravne prebrisanosti, vse je tako kazalo: šel je na mesto, kjer je stala prej lajna, premeril z očmi, kako daleč bi bil mogel gumb odleteti, nato pa je začel tudi on

iskati. Deklica se ga je kar tiščala, vnovič ji je vstalo upanje. »Na gumbu je bila krona,« je dejala.

Ko sta iskala, so deklico iz neke hiše poklicali: »Kje pa si, Ragna?« Ragna ni odgovorila. Iskala sta potrpežljivo, vzela si vsak svoj krepelec ter kopala z njim po snegu, nazadnje sta našla gumb, deklica sama ga je našla, veliko je bilo njeno veselje, in odhitela je v hišo.

—o—

Vse to je bil dogodek in slučaj v Edevartovem življenju. Iz svojega doživetja v gozdu sicer ni takoj posnel jasnega zaključka, ali leglo je vanj kot temelj za poznejše skušnje. Naslednjo zimo so ga najeli kot 'polovičarja' za ribarjenje na Lofotih, čeprav še ni bil pri birmi. To ni bilo kar tako. Starejši od njega so morali ostati doma; koristilo mu je, da je prišel po svetu, tako je izgubil svojo redkobesednost, zdaj je mogel med drugim tudi katero reči.

Spomladi pa je bil pri birmanskem izpraševanju izvržen. To je veljalo privseh za veliko sramoto in seveda zlasti za očeta in mater, ki sta bila oba pismena in pobožna, ostati je moral še eno leto v šoli, in to mu je zelo pobilo pogum. Ko je naposled stopil v šestnajsto leto, je bil pri birmi in zdaj so ga kolikor toliko šteli za odraslega. V branju je bil precej slab, in knjig ga je bilo strah, pa le ni bil neumnejši od drugih, bil je velik in močan, spreten fant pri delu, starši in bratje in sestre so imeli v njem dobro oporo.

—o—

Mlad mož, ki je predejal dosti sveta, se je vrnil domov, ime mu je bilo Avgust in bil je brez staršev. Prav za prav je bil iz drugega okraja doma, pa je tukaj vzrasel in zdaj je mimo marsičesa drugega preživel nekaj let kot mornar in videl mnogo dežel; kadar je pripovedoval, je bilo njegovo življenje polno redkih čud. Bogat ni bil in se tudi ni delal bogatega, imel pa je lepo višnjevo obleko, srebrno uro in nekaj tolarjev v žepu. Ker ni imel bližnjih sorodnikov, je stanoval pri ženski, pri kateri je rasel, hodil pa je dosti po okolini in povsod so ga radi gledali, mlada dekleta so mislila nanj in mali dečki so poslušali z odprtimi usti njegove pripovedi. Med njim in Edevartom se je razvilo dobro prijateljstvo.

To se je začelo takole:

Avgust si je pri neki nesreči na morju ranil usta in izgubil nekaj zob. Zdaj je skušal to, kar se je dalo, zakrivati z gostimi brki in z vrsto zlatih zob, s takoimenovanim mostom. Edevart ni še nikdar videl tako krasnih zob, in preudarjal je, ali si ne bi tudi kupil takšnih zob, kadar bi imel dovolj denarja. Avgust je pripovedoval, kje si je zobe kupil in koliko stanejo. Ni bila malenkost, meseca in leta in leta je moral hraniti za ta strošek, je dejal. Dekleta niso imela Avgustovim zobem kaj prigovarjati, mladi moški pa so se mu začeli posmehovati. Bili so ljubosumni in jezni na tega Avgusta, ki se je od nekod priklatil in zbiral dekleta okrog sebe.

Sčasoma je bilo vse huje, mladi moški so držali skup, se rogali mornarju in posre-

čilo se jim je, da so tudi dekleta preokrenili, da, celo mlada žena Ana Marija mu je rekla nekoč vpricho vseh, naj nikar tako ne odpira ust, kadar se smeje.

»Zakaj pa ne?« je vprašal Avgust.

»Nak. Teh zob ne smeš tako kazati.«

Temu so se mnogi smejali, Avgust pa — dobrovoljen in ravnodušen, kakor so sploh mornarji — ni rekel ne bele ne črne.

To pa je bilo Edevartu preveč. Obrnil se je proti mladi ženi in rekel: »Ti pa ne bi smela dati lajnarju tistih nogavic.«

»Zakaj pa ne?« je vprašala Ana Marija negotovo.

»Kakšnih nogavic?« je vprašal njen mož, ime mu je bilo Karolus.

»Novih nogavic,« je rekel Edevart.

Ana Marija se je motila z nečim pri oknu ter vprašala: »Zakaj mu jih ne bi bila smela dati?«

»Ne. Saj mu jih ni bilo treba. Prodal jih je za osemnajst šilingov tam zgoraj na neki kmetiji.«

»Ali to veš?«

»Vem, vem. Ni jih maral vlačiti s seboj. Tam zgoraj sem jih spet videl, tiste nogavice.«

Ana Marija je rekla: »Ne gre mi v glavo, kaj to tebi mar.«

Zdaj pa je zopet povzel besedo mož: »Kakšne nogavice so pa to bile?«

Ko pa so mu razložili, je obsedel s temnim obrazom. Ana Marija pa v jok. Mož je dejal: »Tako, to je bilo lansko leto. Takrat, ko sem prišel domov in nisi imela zame nogavic, da bi se bil preobul. Tak tako bogata si hotela biti, da si lahko razdajala nogavice?«

»Saj mi je žal,« je posmrknila Ana Marija.

Mlad njen sorodnik, Teodor po imenu, je skočil v besedo: »Naj že bo tako ali tako, tebe, Edevart, to prav nič ne briga.«

»Nič. Kaj pa tebe briga, da ima Avgust zlate zobe?«

»Ali ga slišite, usraneta!« je vzkliknil Teodor. »Pozabil je že, da ga je poslal župnik pred birmo domov.«

Edevart pa, bled v obraz in z divjimi očmi: »Pa veš, kaj si ti pozabil? Pozabil si, da imaš kilo in moraš nositi pas.«

Teodor togoten vstane.

Karolus ga potegne nazaj na klop. Edevart se Teodorju ne bi bil umaknil, zdaj se je razvnel in nič mu ni bilo mar.

Mladi mož Teodor je rekel še, da ima svoje lastne dobre zobe, da mu ni treba z njimi h kovaču. Nato je odvrnil Edevart, da je to prava sreča zanj, zakaj on da se ne bi svoj živ dan tako daleč spravil, da bi si mogel kupiti take zobe, kakršne si je Avgust.

Teodor pa se s tem nikakor ni dal ugnati, temveč je zinil še in še kaj zlobnega. Morda bi bil prej odnehal, da ni Edevart vedno kaj odgovarjal.

Od tega dne sta bila Avgust in Edevart tovariša pri ribjem lovu. Prinesla sta domov marsikatero trsko in vahnjo in nista skoparila s svojim plenom, temveč sta ga prepuščala nekaj tudi drugim, kadar sta imela dovolj za svojo dnevno potrebo. Nekatera ženska jima je bila vso dolgo jesen hvaležna. (Dalje)